

REDACTIA

4, Str. Anlioh (Adam)

ABO MENTUL

Arad Austro-Ungaria
un an fl. 10; pe
l. b; pe 1/4 de an
150 pe 1 lună fl.

de Duminecă pe
an fl. 2.—

in România și străinătate
pe an 40 franci.

scripte nu va înlocui.

TRIBUNA POPORULUI

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Arad, Str. Anlioh (Adam)

Situație gravă.

(§.) Evenimentele politice se succed în monarhie cu o iuțea nevăzută. La 20 Decembrie s'a decis Reichsrathul, deoarece ce și așa mai lucra nimic. Adoua zi s'a lăsat guvernul austriac, care abea dat la putere două luni, și acum vestește că proiectul privitor la trecerea cuotei s'a luat dela ordinea în Dieta ungară. Nu mai are ce să fie discutat: în Austria și Reichsrathul nu-l va vota ear o voință bilaterală numai așa ar avea loc, dacă ambele parlamente ar vota-o și vota.

Ce rezultă din toate acestea?

Rezultă, că dela 1 Ianuarie 1900 în Austria se va cârmui cu ajutorul patentelor împărătești scoase la temeiul § lui 14 al constituțiunei.

Conform transacțiunei dela 1867 Ungaria și-ar pute proclama independența vamală ear dualismului i-se da o lovitură, după care urmând alte, sucombarea are să urmeze chip fatal.

Cât despre cuotă, ea va fi hotărâtă de M. Sa Monarchul, care desigur va decide proporția de 31.4 pentru Ungaria, așa că gălăgia kossuthilor rămâne fără rezultat practic și s'a ales cel mult cu paguba lor câte-va zile de mișcă a plăcuțelor deputaților diurna pentru ca să se sculte palavrele „patrioților” Baranya, Polonyi și alți șovinisti.

Se mai adaugă către această situație și perspectiva ca în Delegațiile chemate să rezolve atâtea lucruri ale statului, Cehii să facă construcție, zădărniciind astfel lucrările compromițând și această instituție dualistă.

Ce a mai rămas atunci din transacția de la 1867?

Ear' de la anul nou încolo, după declarațiunile hotărâte făcute în dieta ungărească de primul ministru Széll, la condițiile terit' se va folosi așa zisa *divisiune*: se va pune taxe pe berea, vinul, zahărul, și petroliul ce vine în Austria. Un început d'ci de separare economică.

La 1 Ianuarie 1900 viața de stat Ungariei va intra și basata va fi pe 4 provisorii, anume:

1.) Provisorul bugetar, de 4 luni (indemnitate) votat de cu vreme în Dieta, guvernul fiind încă din Octombrie încredințat, că parlamentul nu va ajunge a isprăvi cu bugetul definitiv, pe anul întreg.

2. Provisorul cuotei. Deoarece chiar Dieta ungară n'ajunse a pronunța prin vot meritoric asupra cuotelor stabilite de către cele două deputațiuni respective (3:4:186).

Vorba e însă pe câtă vreme o să fixa cuvântul domnesc? Legea austriacă despre dualism spune, că se va face când hotărăște ea asupra cuotei, o face pe 1 an; pe când legea dualistă ungară nu fixează nici un termen.

Fiind însă că trebuie menținută nădejdea că parlamentul austriac în decursul anului viitor va ajunge totuși a se pronunța asupra cuotei, se crede, că M. Sa va fixa și cuotele pe un termen provisoriu.

3., Deoarece nici Delegațiunile n'au ajuns a și isprăvi lucrările și a vota bugetul comun până la 31 Decembrie c., ele se vor întruni în zilele de 28 ori 29 Decembrie, pentru a vota un provisoriu de buget comun, de câte va (peșemne: 4) luni, rămânând a vota bugetul comun definitiv numai în anul viitor.

4) Provisorul perceperii dărilor de consum, asupra celor 4 articole: spirit, zahar, bere și petroleu: procedura de asemnare (átutalási eljárás, Überweisungsverfahren). Proiectul acesta de lege, care face parte din pactul economic, n'a fost, el singur, proclamat nici prin ordonanță împărătească chiar sub Thun; astfel, că nu există act, prin care această dispoziție a pactului ar pute intra în vigoare în Austria, la 1 Ianuarie 1900, pe când Dieta ungară o votase la timpul seu în toată forma și regula.

Ar urma, că dela 1 Ianuarie încolo la trecerea acelor 4 articole din Austria în Ungaria să se perceapă vamă, și ministrul de finanțe ungară și luat, pentru formă, măsurile respective. Treaba însă nu va ajunge acolo, deoarece primul fapt, pe care îl va îndeplini noul guvern austriac, va fi promulgarea, prin ordonanță împărătească, a legii (proiectului) despre procederea de asemnare, pentru a face imposibilă ruperea unității vamale a monarhiei.

Se înțelege, că și starea privitoare la această afacere va fi proclamată provisorie, adică până-ce parlamentul austriac va vota această lege.

Câte pericole ascund în sînul său aceste dispozițiuni ale pactului, va vedea viitorul apropiat; căci cauza vătărată și oficioasă invocată a căderii ministrului Clary este tocmai, fiindcă nu reușise a trece prin parlament nici chiar acest proiect de lege, ear' a-l proclama cu ajutorul §. 14 n'ar vrut. N'a vrut? Aici e mister.

Betrânul nostru monarch de mult n'a avut un an nou mai trist.

Nici un guvern nu știe de unde să apuce lucrurile ear' intervenția M. Sale pentru a mai potoli lupta între Nemți și Cehi se pare că dăsement nu mai are nici un efect.

Toate capetele serioase din împărăție se gândesc deci la o nouă întocmire a lucrurilor, fiind dovedit, că cei 32 ani trecuți au fost destul pentru ca transacția de la 1867 să fie înlocuită cu o altă formă de legătură între cele două jumătăți ale monarhiei, și mai ales a relațiunilor dintre atâtea popoare.

Care și cum să fie această formă, nu e greu de ghicit; o indică însuși cauzele cari aproape au desființat deja dualismul: largirea drepturilor popoarelor, ca fiecare să-și croiască soarta la ele acasă, așa cum socot

că e mai bine și cum mai cu siguranță, ori cel puțin probabilitate, s'ar înjonura luptele violente al căror teatru a fost în cești din urmă două ani Reichsrathul.

Dreptul autonom va trebui deci interpretat și aplicat în spirit mai larg; idealurilor naționale va trebui să li se lase un teren mai întins. Și mai presus de toate să li se rezeze din ghiare celor cari numai pentru supremație luptă.

Altminteri criza d'acum n'ar fi de cât prologul unei sguđuiri egale cu o catastrofă.

Afacerea dela Brașov continuă a fi exploatată de ziarul „Egyetértés”, care în chestiile naționaliste a dat întreg concursul său guvernului Bánffy.

După-ce în numărul său de Mercuri a publicat rectificarea celor două oameni ai lui Bánffy, Jeszenszky și Jancsó, cari declară că nu ei au dat informațiunile numitului ziar, căci Széll a pornit cercetare contra lor pentru necredință (ca să nu zicem spionajiu) în oficiu. „Egyetértés” de Jovi polemizează acum cu semioficioasa „Magyar Nemzet”, care a desmintit știrile ce se lansase că Széll a lucrat în chestia aceasta după inspirația lui Goluchowsky... Organul kossuthist prezintă chestia școlilor dela Brașov de altfel atât de grav complicată încă de prin 1894, încât zice că Goluchowsky pe atunci din cauza acestei afaceri a fost pus în disponibilitate.

Nimic nu se genează a scrie șovinisti, numai să poată face greutate la rezolvirea favorabilă a cauzelor școlilor române dela Brașov.

Intregirea dotațiunilor parohiale.

În numărul său dela 9/21 c., „Telegraful Român” scrie sub titlul de mai sus un articol, în care citim următoarele:

„Cu oare-care mângâiere sufletească suntem acum în poziție a vesti clerului nostru, că dorința supremei corporațiuni bisericesti a fost luată din partea celor competenți în considerațiune, căci Excelenția Sa ministrul cultelor, dl Dr. Wlassics, notifică prin rescriptul său dela 7 Decembrie a. c. Nr. 91.772 autorităților bisericesti între altele următoarele:

1) că competențele satorite pentru singuraticii parochi se vor pune la dispoziția autorității bisericesti,

2) acelea se vor asemna în o sumă generală la mâna arhierelui, care va extrada o cuită generală.

3) Autoritatea bisericască va distribui apoi competențele primite — conform satoririlor făcute — parochilor săi din eparchie, cari vor constata primirea prin cuita speciale.

4) În cuita va trebui să se constate, că parochul cutare a primit pe calia autorității bisericesti suma cuvenită, satorită de ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și asemnată dela cassa statului, ca întregire a venitului parochial pe baza art. de lege XIV din 1898.

Uterior se va statori, dacă împărțirea banilor asemnați se va face în rate semestrale, ori cuartalice, anticipative, ori decursive, precum și celelalte modalități și mărunțisuri, împreunate cu distribuirea.

Capul lucrului însă este, ca banii dela înaltul guvern să-i primească imediat biserica, ca unicul for competent a-i distribui între parochii subordinați, o condițiune aceasta, care este imperativ reclamată de legătura naturală, ce există între arhieru, consistoriu și preoțimea eparchială, precum și de ordinea și disciplina, ce trebuie să existe între membrii unei corporațiuni, cum este mai ales cinul preoțesc.

Această cerință a bisericei a acceptat-o înaltul guvern; și pentru aceea datorî suntem a fi mulțumitori atât ministrului de resort, cât și ministrului-președinte Széll, despre care din atâtea părți se accentuează că are bunăvoință față de toți cetățenii patriei. Această apreciere o merită înaltul nostru guvern și din motivul, că a luat asupra-și întregirea dotațiunii — căi drept nu tocmai până la un minim tabuibător — fără a fi constrins la aceasta prin oare-ce obligament juridic, cum au făcut alte state.”

Din Dietă.

După retragerea din desbateri în ședința din 21 c. a proiectului de lege despre urcarea cuotei, ședința de ieri (22 l. c. a fost cea din urmă în anul acesta.

Deși mare lucru n'avea să se petreacă nici de astădată, ședința de ieri a parlamentului a fost neobișnuit de împopulată, atât cu deputați, cât și cu alt public din capitală. Se și întrebau unii: Pentru ce azi atâtea deputați? Și răspunsul era general: Ca să-și scoată „găgăul” pentru luna Ianuarie!

Îndată după deschiderea ședinței și după trecerea peste câteva mărunțisuri, ministrul president Széll a prezentat camerelor următorul proiect:

Delegațiunea va ține ședințe în zilele cele mai de aproape; în prima jumătate a lunii Ianuarie ea-și va continua lucrările și tot atunci le va isprăvi. Propune deci, ca până la 18 Ianuarie camera să nu mai țină ședințe meritorice; ședințe formale însă în comisiuni se pot ține pentru unele rapoarte de mai mică însemnătate. Cu ziua de 18 Ianuarie camera va avé să înceapă desbaterea asupra proiectului legii militare. Și până atunci prim-ministrul roagă comisiunea financiară, ca în ziua de 2 Ianuarie să continue desbaterea între-ruptă asupra bugetului pe anul viitor. Tot asemenea insistă, ca și celelalte comisiuni să-și urmeze lucrările încredințate lor până la 18 Ianuarie; îndeosebi ar dori, ca până atunci să fie isprăvit proiectul pentru modificarea regulamentului de casă, și numai după încheierea desbaterii asupra proiectelor acestora ar avé apoi camera să continue cu bugetul în ședințe plene regulate.

Propunerea prim-ministrului a fost primită unanim. Ear' după asta deputatul Ugron Gábor a interpellat pe ministrul de comerț în cauza industriei indigene, accentuând și concurența „necinstită” a industriei austriace, din a cărei pricină industria ungară

ECONOMIE.

Grâne.

Prețurile de la 22 Noembrie.

	Arad:	B.-Pesta
Grâu Aprilie fl.	7.10—7.30 fl.	7.96—7.87
Octomvrie	"	8.02—8.03
Cucuruz Maiu	3.80—3.90	5—5.01
vechiu	5.—5.20	5.20—5.50
Orz vechiu	"	5.65—6.60
nou	5.40—5.50	"
Secară Apr.	5.60—5.70	6.42—6.44
vechiu	"	6.10—6.35
Ovăz Apr.	4.40—4.50	5.6—5.8
Oct.	"	4.90—5.28

Cursul pietii din Arad.

Hărțile-monede române	Comp. n.	9-48	vând	9.52
Lira turcească	"	"	"	"
Imperiali (15 R. sur)	"	18.90	"	19.—
Ruble rusești 100 k	"	126—	"	127.—
Galbeni	"	5.88	"	5.87
Napoleon-d'or	"	9.48	"	9.51
100 Marco germane	"	58.50	"	58.98
Livra sterlin	"	11.90	"	12.11

Spirit:

	21 Oct
Spirit rafinat; cu toptanu	55.50
" " cu micu	56.50
" brut cu toptanu	54.50
" " cu mic	55.50

Porci:

(Piața Steinbruch)

Ungari; greutate:		cr. p. kg
bătrâni 320—380 kg.	40—42	"
tineri 320—390	44—44.5	"
" 250—390	44—45	"
până 250	45—46	"
mijlocie 240—260	47.5—48	"

La administrația

„Tribunei Poporului“

se află în deposit spre vânzare următoarele opuri și broșuri:

„Teoria dramei“ de Dr. Iosif Blaga. Prețul 1 fl. 80 cr.

„Cuvântări bis. de Massilon traduse prin Ioan Genț. Prețul 2 fl. 50 cr.

„Lupta pentru drept“ de Dr. R. Ihering traducere, de T. V. Păcățeanu Prețul 1 fl.

„Din vremuri apuse“ de Iudita Se-cula, Prețul 50 cr.

„Juvenilia“, prosă și versuri de Sextil Pușcariu. Prețul 80 cr.

„Vieritul“, de Petru Vancu. Prețul 50 cr.

„Pribeag“, de I. Sceopul. Prețul 75 cr.

La facerea comandelor, cari se vor efectua prompt, rugăm a se adauge și spesele de porto postal.

Administrațiunea „Trib. Pop.“

Cărți bune în editura Librăriei Ciurcu din Brașov a apărut, în volum elegant „Insula Morților“, eminentă lucrare a lui R. Voss, traducere de dl Andreiu Bârseanu. Atât autorul, cât și traducătorul sunt, desigur, și între Români indestul de cunoscuți, pentru-ca și fără elogiile presei, tot să se simtă îndemnați a și procura această carte. Ea e potrivită și pentru cadou de sărbători. Prețul 25 cr., ieftină!

Cum să fotografăm? Sub acest titlu a apărut și ni-s'a trimis o carte, ce cuprinde instrucțiunile practice pentru amatorii artei fotografice cu 81 ilustrațiuni, de Ioan Nițiu Pop. Cuprinsul cărții a fost publicat și în „Revista Ilustrată“ din anul 1899, de unde s'a tipărit și în broșură separată și se poate procura dela administrațiunea acestei foi pentru prețul de 1 coroană. Jumătate din venitul curat e destinat pe seama corului plugarilor din Șoimuș (com. Bistrița-Năsăud).

O carte bună Distinsul nostru profesor din Brașov, Dl Vasile Goldiș a lucrat o folositoare carte școlară: „Geografia pentru școlile populare, înocmită pe baza planului Ministerial de învățământ. Partea primă (pentru clasele III și IV), cu numeroase ilustrațiuni și harte colorate.“ Editura librăriei Ciurcu Brașov. Prețul unui exemplar 35 cr. Materialul tractat se estinde pe 68 pagine, în ordinea următoare: „1. Regiunile lumii, 2. Comuna, 3. Locuitorii și ocupațiunea lor, 4. Religiuinea și limba locuitorilor, 5. Hotarul comunei 6. Drumurile, 7. Apele curgătoare, 8. Apele stătătoare, 9. Mijloacele de comunicațiune, 10. Insulă, peninsula, golf, 11. Sesul, 12. Dealuri și văi, 13. Orizonul, 14. Desemnarea regiunilor lumii, 15. Harta, 16. Cercul, 17. Comitatul, 18. Ungaria. —

11. „Ungaria și Europa.“ (Materialul clasei a IV a.) Ținutul muntos din Sudost, Câmpia Ungariei, Ținutul muntos Nordostic, Ținutul muntos Nordvestic, Ținutul deluros Sudvestic. Orașul Fiume și Ținutul lui. Ungaria în genere. Țerile aparținătoare Ungariei. Europa în genere“. La toate capitolele e alăturată câte o hartă colorată.

O recomandăm cu toată căldura învățătorilor noștri.

Exerciții intuitive și gimnastice, manual pentru învățătorii școlilor populare române, întocmite după plan, de Ioan Tuduceșcu, învățător în Lipova. Ediția a III. Prețul unui exemplar: 30 cruceri.

815

1899 v. sz.

Árverési hirdetés.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz 102 §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy az aradi kir. törvényezék 1899. évi 9317 és 9319 számú végzése következtében Lazaru György, aradi ügyvéd által képviselt „Victoria“ takarékpénztár javára Tetulea Todor ellen 1881 évi 125 frt. s jár. erejéig 1899 évi Augusztus hó 22-én fogantatott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 529 frtra becsült, tehát, gubona neműek, hordók házi butorok és egyébből álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a m. radnai kir. járásbírószág 1899 évi V. 3079 számú végzése folytán 311 frt. tőkekövetelés, ennek különböző időktől járó 6% kamatai, 1/3 % váltó díj és eddig összesen 61 frt 30 krban bírósággal már megállapított költségek erejéig Tetulea Todor kuvini lakásán leendő eszközzésére 1899 évi Deczember hó 27 napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjelöléssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t. cz 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverendő ingóságokat mások is le és feltű foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t. cz 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M. Radnán, 1899 évi Deczember hó 12 napján.

Smikál János,
kir. bírósági végrehajtó.

396 1-1

Calindarul nostru

pe anul visect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrațiuni, cu un bogat și variat cuprins literar.

Prețul 30 cr.

plus 5 cr. porto postal.

Doritorii de a și-l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribunei Poporului“.

La comande mai mari de 10 exemplare
dăm 20% rabat.

ADMINISTRAȚIA

„Tribunei Poporului“.

A apărut în tipografia
noastră și se află de vânzare

la

Administrația „Tribunei Poporului“

sub numirea

„AMICUL POPORULUI“

„îndreptător în cause administrative și judecătorești pentru poporul român“

de TITU VUCULESCU pretor,

cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto postal.

O carte în adevăr folositoare pentru popor, care cuprinde sfaturi și învățături de foarte mare folos pentru toate trebile și trebuințele poporului.

Administrația

„Tribunei Poporului“